

Spojková platnost výrazu *akorát* v češtině (na základě korpusové analýzy)¹

Sonja Vojvodić

ABSTRAKT:

Výraz *akorát*, nesoucí význam „zrovna“, „právě“ nebo „jenom“, bývá ve slovnících definován jako příslovce, zdůrazňovací a restriktivní částice i spojka. Výraz je ve větách schopen implikovat presupozici nebo jako aktualizační částice signalizovat réma. V této stati se snažíme v korpusech SYN2015 a ORAL2013 poukázat na značný počet výskytů výrazu *akorát* ve funkci odporovací spojky. Z analýzy plyne, že omezovací význam se s odporovací funkcí prolínají. V této stati dále upozorňujeme na odlišnosti mezi dvěma synonymickými výrazy: *akorát* a *akorát že*. Vzorky z paralelního korpusu skýtají informace o chorvatských překladových ekvivalentech k spojkovému výrazu *akorát*. Zde chorvatští překladatelé volí hlavně spojku s restriktivním významem *samo*, kombinované spojky a spojku *ali*, kterou zde považujeme za problematičnou.

KLÍČOVÁ SLOVA:

funkce výrazu, homonymie, korpus, polysémie, spojková funkce, význam

ABSTRACT:

The expression *akorát*, which means “just,” “exactly,” or “only,” is classified in glossaries as an adverb and emphatic, as well as a restrictive particle and conjunction. In sentences the expression may imply a presupposition, or it may signal focus while functioning as a focus-sensitive particle. This article would like to draw attention to a large number of occurrences of the expression *akorát* as an adversative conjunction, obtained by analyzing a random sample in SYN2015 and ORAL2013 corpora. The aforementioned analysis has shown that the restrictive meaning of the expression *akorát* most often overlaps with its adversative function. The article also stresses the differences in meaning between two synonymous expressions: *akorát* and *akorát že*. A parallel corpus has provided information about equivalent Croatian words used in translations of the expression which is used as a conjunction in Czech. In these examples, translators mainly use the Croatian conjunction *samo* with its restrictive meaning, multi-word conjunctions and the conjunction *ali*, which has proven to be a problematic translation choice in this type of context.

KEYWORDS:

Conjunctive function, Corpora, Function of the expression, Homonymy, Meaning, Polysemy

ÚVOD

Vymezení problematiky spojkové funkce, kterou v rámci české věty a výpovědi plní polyfunkční lexémy, jejichž primární funkce není spojková, byl zatím věnován poměrně velký počet prací, avšak v rámci uvedené problematiky byla specifická výrazu *akorát* opomíjena. Proto zde máme za cíl vyzdvihnout podstatnost jeho

¹ Článek tvoří tematickou součást diplomové práce *Významově-funkční posuny výrazu AKORÁT a jejich vliv na aktuální členění větné v češtině*.

významového potenciálu ve spojkové funkci, který považujeme za pozoruhodný. Vycházíme totiž z teze, že *akorát* jakožto výraz, jehož primární funkce není spojková, zachovává ve své spojkové platnosti i významové odstíny své primární a sekundární funkce. *Akorát* přitom budeme synonymicky porovnávat především s výrazy *jen/jenom* a *jenže/jenomže*.²

První část této stati věnujeme dosavadnímu vymezení výrazu *akorát* a jeho rozložení v českém jazyce. V otázce významového chápání spojkových výrazů vycházíme z práce J. Bauera (1964; 1967), jehož přínos tomuto tématu považujeme zde za stěžejní.³

Dále poukážeme na kontrast mezi synonymickými výrazy *akorát* a *akorát že*, jelikož mezi nimi nacházíme zřetelné významové rozdíly. V závěrečné části stati se zmíníme o překladech daného výrazu do chorvatštiny a porovnáme některé překladové ekvivalenty.⁴

K exerciici nám poslouží příklady z korpusů ORAL2013 a SYN2015, v nichž, mimo jiné, prozkoumáme náhodný vzorek sta výskytů, a z paralelního korpusu. Při vymezení termínů věta a výpověď vycházíme z terminologického podkladu M. Čechové (1996).

1. VÝRAZ AKORÁT V DOSAVADNÍCH PRACÍCH

V *Novém akademickém slovníku cizích slov* (Dvořáček a kol. 2006: 33) a *Slovníku spisovného jazyka českého* (dále SSJČ, Havránek) se daný lexém definuje též jako zdůrazňovací částice. Zachycení jeho příslušnosti k částicím nacházíme i ve *Slovníku současné češtiny* (2011: 24).

Přestože kvůli své příslušnosti k jazyku nespisovnému nebývá výraz *akorát* často podrobněji zkoumán v odborné literatuře, v dosavadních rozbořech byl vymezen jako příslovce a částice ve funkci větného aktualizátoru a rematizátoru, který kromě schopnosti implikovat presupozici naplňuje také význam vytykáací a omezovací s příznakem horní hranice, tj. funkci omezovacího aktualizátoru, jak uvádí Štěpánková (2013: 60).

„Jde o výraz polysémní, avšak žádný ze stávajících slovníků jeho omezovací význam neuvádí, přestože podle 100 náhodně vybraných výskytů tohoto výrazu v korpusu SYN2010 jich velká většina (80 ze 100) vyjadřuje omezení (tamtéž: 61).“ V této definici se však autorka nezmínila o spojkové platnosti výrazu. Této funkci a významovým modifikacím v rámci souvětí se autorka věnuje v souvislosti s výrazem *jen* (tamtéž: 124–127), jehož synonymity se zde zkoumaným výrazem je pro tuto stať obzvláště významná.⁵

2 Zdůrazňujeme, že cílem této práce není slohové rozvrstvení výrazů, nýbrž pouze jejich významová a funkční klasifikace. Z toho důvodu zde vedle spisovných výrazů *jen*, *jenom*, *jenže* a *jenomže* uvádíme v mluveném jazyce frekventované výrazy *akorát* a *akorát že*, přičemž se zaměříme pouze na jejich významy v určitém kontextu, v němž plní danou funkci.

3 Viz oddíl 1.1.

4 Chorvatštinu volíme proto, že je autorčin mateřský jazyk.

5 K otázce významových modifikací srov. Malinovský (1996).

Frekvenční slovník mluvené češtiny (Čermák a kol.: 2007) zachycuje výraz *akorát* jako částice (122) a jako příslovce (75), z čehož všechny částice jsou adverbialní a mluvené/neformální.⁶ Ze 122 přepisů částic jsou 52 výrazy opatřeny plným kódem, ze kterých 42 byly zařazeny mezi faktuální/intenzifikační, 10 mezi emocionální: evaluativní/intenzifikační, všechny v oznamovacích větách. Valence je dále u většiny případů adpropoziční počáteční (18) a adlexémová počáteční (10). Adlexémová pozice odůvodňuje schopnost výrazu plnit ve větě funkci rematizátoru a signalizovat ohnisko. Na druhé straně adpropoziční pozice ovlivňuje tady stanovenou teorii o možnosti použití výrazu *akorát* ve funkci spojovacího prostředku.

Procentové rozložení *akorát* v psané češtině mezi beletristické, odborné a publicistické texty je, s ohledem na výskyt výrazu hlavně v rámci jazyka mluveného, zcela očekávané. Dále hodnoty FRQ a ARF svědčí o rovnoměrnosti, s jakou se výraz objevuje ve zkoumaných úsecích.⁷

akorát	rank ARF	ARF	rank FRQ	FRQ	bel. (%)	odb. (%)	pub. (%)
	7563	404	7138	1067	80	4	16

TABULKA 1 — Data z *Frekvenčního slovníku češtiny*: absolutní frekvence slova rozložena ve třech žánrech (Čermák–Křen 2004: 20).

1.1 K BAUEROVU POCHOPENÍ VZTAHU PŘÍSLOVCÍ A ČÁSTIC SE SPOJKAMI

Autor ve své stati upozorňuje na styčnou oblast mezi příslovci a částicemi, které, v případě že jsou vytýkácí anebo omezovací, mají snadný přechod k spojkovému užití (Bauer 1964: 29–37). Toto vymezení ovšem značně ovlivňuje pojetí výrazu *akorát*, který, jak již bylo zmíněno výše, v rozbořech bývá definován jako příslovce a vytýkácí i omezovací částice, což dále vede k prolínání se spojkovou funkcí. Podobně tomu je třeba u výrazů *nicméně*, *jen*, *přece*, *tak aj.*, které kromě funkce příslovčí a částic též často nabývají spojkové větné platnosti.⁸ „Jsou ovšem i případy, kdy nad navazovací funkcí převládá funkce uvozovací [...]. *I to se podívejme! Ale to přece není možné! A zůstanu doma!*“ (tamtéž: 134). U těchto uvedených příkladů se ovšem funkce spojovacího prostředku s funkcí částice natolik prolínají, že o nich zde nemůžeme uvažovat jako o „homonymech“ (tamtéž: 134).

„Z našich úvah vyplývá, že funkce žádné spojky — ani souřadící, ani podřadící — nelze redukovat jen na funkci spojovací, tj. na pouhé vyjádření syntaktického vztahu; funkčně-významová složka spojek je vždy bohatší a komplikovanější.“ (Bauer 1967: 29).

Jak vidno, autor práce se věnuje vymezení primárnosti a sekundárnosti funkcí. Pro naši práci je nejdůležitější jeho postoj o schopnosti lexému obsahovat významy z dalších svých funkcí, především z důvodu, že význam chápeme, jak již jsme nastí-

6 PMK se skládá z 296 souborů nahrávek, z čehož se vyvádí 15 015 promluv. Neformální promluvy tvoří 103 nahrávky. (Čermák a kol. 2007: 11).

7 Viz Vysvětlivky názvů a zkratk na konci textu.

8 Podrobněji Čermáková 2012: 18–23; Bauer 1964.

nili v úvodu, jako potenciál lexému danou větou nějakým způsobem ovlivnit.⁹ Proti tomuto názoru se většinou staví mluvnické českého jazyka (srov. Čermáková 2012: 11–12), v *Mluvnici češtiny 2* autoři hovoří o vztahovém významu spojek (srov. ed. Petr a kol. 1986: 215).

Významovými odstíny se v rámci lexikální homonymie a polysémie podrobně zabývá, jak jsme uvedli výše, K. Svoboda (1972), který dále prohlubuje Bauerovo rozložení spojovacích výrazů s ohledem na zmíněnou primárnost a sekundárnost odlišením obecného od základního významu u spojek (tamtéž 1972: 51). Tato dichotomie v obecném třídění, tedy třídění významů v kategoriích odkazujících k funkcím výrazu, je pro porovnání *akorát* a *akorát že* významná (viz níže).

2. K SPOJKOVÉ PLATNOSTI VÝRAZU AKORÁT

Jak již jsme naznačili v úvodu, zde nabízíme procentové rozložení výrazu *akorát* podle frekvencovanosti jeho výskytů ve spojkové funkci:¹⁰

akorát	spojková platnost	jiná platnost	neurčeno ¹¹
ORAL2013	36 %	59 %	5 %
SYN2015	19 %	81 %	0 %

TABULKA 2 — Analýza náhodného vzorku 100 výskytů v ORAL2013 a SYN2015.

Počet použití výrazu *akorát* ve funkci spojovacího prostředku tvoří zejména v mluveném jazyce téměř třetinu všech výskytů. Strídání funkcí tohoto výrazu si můžeme ilustrovat na několika příkladech z reálných promluv vybraných z výše uvedených korpusů:

- (1) *Mrtvá větev,“ pokývá hlavou muž a pokřičuje se akorát ve chvíli, kdy se dveře kostela otvírají.* (příslovce)

⁹ Funkci tedy považujeme za objektivní a zřetelnou úlohu v daném kontextu, která ovšem, jak se můžeme poučit v Bauerových statích, nemusí být jednoznačná.

¹⁰ Náhodný výskyt byl přitom omezen zrovna takto především z důvodu, že cílem tabulky je pouze poukázat na velký počet výskytu spojovací funkce u výrazu, kterou dále budeme zkoumat v rámci jednotlivých příkladů. Zkoumání náhodného vzorku bylo v každém z uvedených korpusů provedeno třikrát. V tabulce jsou výsledky pouze posledního zkoumání.

¹¹ Do kategorie „neurčeno“ patří ovšem jenom ty případy, v nichž funkce zkoumaného výrazu nevyplývá ze samého kontextu, z něhož, většinou kvůli značným odchýlkám z pravidelného větného členění, nelze přesně určit, na co se daný výraz v promluvě navazuje. (*akorát že .. a jo tak jako je to . je to každého věc že jo toleto no .. každej je si strůjcem svýho štěš* štěstí no ono to je .. ono to je těžký já sem měl třeba kamaráda .* — podle širšímu kontextu uvozuje větu, chová se ale, s ohledem na její obsah, spíše jako slovo výplňkové).

- (2) *neska sem ráno všechno to já sem to tak náak sebral z ze schodu. Tak na schodech je vlastně **akorát**. Ten hoblík jsem tam nechal.*¹² (Funkce částicová, ekvivalentně s *jen*, zřetelná bez ohledu na vyšínutí z vazby).
- (3) *no .. no a tak on .. jako se z toho začal trochu dostávat jako nebyl úplně normální už ale . m* mohl chodit sám po městě a tak .. **akorát že** byl takovej strašně nespolehlivý on jako jo to myšlení že neuměl si naplánovat* (ekvivalentní se spojkou odporovací *jenže/jenom že*)

Výraz *akorát* bývá ve větách nejčastěji umístěn uvnitř větného celku, nebo u jeho konce. Na začátku věty najdeme 605 výskytů *akorát* a jeden výskyt ve tvaru *jakurát* (SYN2015) z celkových 2 827 výskytů, zatímco ve výpovědích z ORAL2013 je zachyceno 348 výskytů spolu po kratší a střední pauze z celkového počtu 1 503 výskytů.

Prvním tokenem za *akorát* je poměrně často spojka *že*, jež se ve frekvenční tabulce nachází na pátém místě (68), zatímco v ORAL2013 je na místě prvním (223).

2.1 AKORÁT A AKORÁT ŽE

Pokud tedy hovoříme o dvou variantách téhož výrazu, považující je za funkční synonyma, je nutno brát v úvahu jejich významové odstíny, o nichž byla řeč výše.¹³ Přitom oba tyto výrazy obsahují odporovací význam s odstínem omezení. Je zde především nutno vycházet z „promísení“ těchto zmíněných rysů zkoumaných lexémů. Jak již jsme naznačili v předešlých oddílech, polysémní lexémy bývají při plnění svých možných funkcí obzvláště zajímavé, neboť kromě nového gramatického významu, kterého nabývají v možném kontextu, obsahují v sobě také odstín významů z funkcí dalších.¹⁴ Je tomu tak i u výrazů *k akorát* synonymním, hlavně *jen/jenom*, jejichž prvotní funkce také nebyla spojovací (Rejzek 2015: 272–273). *Akorát* samotné tak mívá význam omezovací v částicové funkci, který ani v terciární, spojkové funkci nikoli nepostrádá.

- (4) *[...] říkal, že to tu připomíná nejspíš pravěk, kdy se lidé také organizovali v seskupeních podle společných zájmů, **akorát že** ty zájmy nebyly nikdy společné s jinými společnými zájmy jiného seskupení.*
- (5) *[...] táta se na mě dlouze díval, **akorát** jsem si nebyl jistej, jestli mě tak úplně vidí, nebo jestli mě spíš za těma očima tuší.*

Kdybychom výraz *akorát že* ve větě (4) synonymicky nahradili výrazem *akorát*, tak by se v tomto případě jeho sekundární, tj. částicová tendence aktualizací začala pevněji vztahovat k *těm zájmům* „vylučující“ je tak z kontextu. S výjimkovým významem je to stejné i v příkladě věty (5), v obsahovém rámci žádoucího vyjádření *jistoty* mluvčího. Podívejme se na tentýž koncept u transkribovaných promluv z mluveného korpusu:

12 Podtržený výraz v dosahu aktualizátoru.

13 Jejich synonymitu ve spojkové funkci uvádí Akademický slovník současné češtiny.

14 Míjíme tím třeba lexikální význam. Srov. Bauer (1967).

- (6) [...] *my sme měli dobrý kantory .. jako nejenom naše třída ale vůbec v tom gymplu byli dobrý našťestí. **akorát** tam byli většinou blbí matematici teda.*¹⁵
- (7) [...] *toho Nuseláku ale fakt jako dobrý vlastně že tam maj votevřino do dvou do rána. takže tam že j* jak ve dvanáct zavřou ty okolní hospody tak ty barmani se tam všichni stáhnou a vyprávěj vlasně ty věci jako .a je to fakt jako super .fak super. **akorát že** fakt .stra*šně bojím že mě tam jako nechťej protože se bojím že vypadám fakt jakoby .že sem taková jako vycukaná.*

Ve *Skladbě češtiny* (Grep1–Karlík 1998), vycházejíce ze *Souvětí spisovné češtiny* K. Svobody (1972: 82), pracují autoři s korekturou očekávání u odporovacího vztahu, přičemž spojky *jenže* a *jenomže* vymezují jako prostředky vyjadřující omezení důsledku, a výrazům *jen*, *jenom*, a také *akorát* připisují vyjmutí z platnosti obsahu (362). V uvedených příkladech vidíme tyto popsané elementy zcela zřetelně.

Znamená to tedy, že bychom podle zmíněné klasifikace sémantický popis výrazů *akorát* a *akorát že* začínali na předělu dvou odlišných skupin stejné kategorie.¹⁶ Přitom ovšem *akorát že* přiřazujeme k ekvivalentům *jenže/jenomže*. Všimněme si podobného u následujících korpusových dokladů:

- (8) *...ale pak si ho vezme a najednou je skoro kočka, A kouká na sebe do zrcadla. Docela to ujde, říká si, **akorát** se v tom cejtím blbě. Ale nechá si to.*
- (9) *Někde tu je, **akorát** není ve svém spacáku.*

Výrazy *akorát* uvádějí věty v odporovacím vztahu k větě předešlé, za účelem vyjímání obsahu na pravé straně výrazu od těch umístěných vlevo. Např. v příkladě 9. se vylučuje možnost, že se hledaný člověk/předmět nachází ve *spacáku*. Presupozice napovídá obdobně: *On/ona má svůj spacák*, v čem se implikuje: *očekáváme, že by tam mohl být/pravděpodobně již byl*.

Výše jsme *akorát že* vymezili jako výraz ekvivalentní spojkám *jenže* a *jenomže*. Znamená to tedy, že dělíme dva výrazy, *akorát* a *akorát že*, na více a méně spojkový? Vyjděme z faktu, že oba plní spojkovou funkci a že se *akorát* ztvárňuje i v dalších dvou funkcích, ze kterých, jak známo, čerpá významové odstíny. U jeho synonyma *akorát* že další významové odstíny považujeme za oslabené. To ovšem neznamená, že by jejich synonymické nahrazení nebylo možné. Zrovna zde je definice obecného a základního významu, jak ho předložil K. Svoboda, naprosto poznatelná. Pokud hovoříme o výrazech *akorát* a *akorát že* jako o výrazech polysémních, zde se úvaha o jejich obecném významu ztrácí. Přestože se výraz *akorát že*, jako výraz k *akorát* synonymní, významově od výrazu *akorát* liší, tendence užití *akorát* namísto *akorát že* je očividná. V této oblasti by pak, podle teoretického podkladu K. Svobody, došlo k vyloučení jednoho potenciálního významu v rámci významu základního.¹⁷

15 Tečka znamená výlučně kratší pauzu, nikoli tečku v běžném chápání tohoto interpunkčního znaménka.

16 Mínilme tím uvedenou korekturu očekávání v poměru odporovacím.

17 Význam základní, jak již jsme uvedli v oddíle 1.1., stojí oproti významu obecnému. Svoboda dále poukazuje na významy potenciální u výrazů, jež si udržely obecný význam poté,

V tomto oddíle jsme se na výrazy *akorát* a *akorát že* dívali skrze prizma jednoho zvoleného ekvivalentu, *jen*, za další synonyma, tj. výrazy naplňující restriktivní význam můžeme uvést třeba *pouze*, *jedině* (Štěpánková 2013: 36). Přidáváme k tomu i příslovce *zrovna*, *právě*, *přesně* (SSJČ). První uvedenou skupinu, schopnou restriktivní aktualizace, nacházíme občas také ve spojkové funkci.

3. AKORÁT V PARALELNÍM KORPUSU

Za výchozí překladový ekvivalent výrazu *akorát* bychom pokládali chorvatskou spojku *samo* (*jen/jenom*), *osim*, ve vylučovací funkci s restriktivním významem (*vyjma, kromě*) nebo *jedino* (*pouze, jedině*).¹⁸ U spojkového výrazu *osim* dochází ke kombinaci se *što* (*osim što*). Ekvivalentem je pak *jenže/jenomže*. V mnoha příkladech pozorujeme předem uvedený způsob užití zmíněných ekvivalentů, přičemž *akorát že* bývá přeloženo jako *samo što*.

U *akorát* jakožto výrazu uvozujícího větu vnímáme zcela stejný významový obsah jako v citovaném příkladu, v němž *akorát* uvozuje několikanásobný člen v odporovacím vztahu. Tady bychom nahraditelnost s *akorát že* zcela samozřejmě nemohli očekávat.

Vyskytlo se dále několik ojedinělých příkladů, kde si překladatelé s výrazem neporadili, a tak určité výpovědi obsahově doplňovali nebo volili jiné ekvivalenty neodpovídající významovému profilu zkoumaného výrazu:¹⁹

- (10) *Můžeš spolykat prášky na spaní , ale nemáš jich dost , aby tě to zabilo , **akorát** ti v nemocnici vypumpujou žaludek / Mogla bi probati s pilulama za spavanje ... ali nemaš ih dovoljno da se ubiješ ... **i za jedno sat vremena ćeš biti u bolnici ... (asi tak za hodinu budeš v nemocnici)** gdje će ti isprati želudac.*

V určitých situacích dochází k překladovým variantám, v kterých se věty spojují asyndeticky, zatímco *akorát* bývá posunuto doprostřed výpovědi, ojediněle se zcela vynechává:

- (11) *Tak ne, **akorát** se to rozmaže. / Ne tako, (**x**) razmazat će se.*²⁰

Za nejpodstatnější jev považujeme užití překladového ekvivalentu *ali* (*ale*), který v sobě významově nezahrnuje to, co *akorát*. Navíc primární funkce výrazu *ale* je spojková. Ve staré češtině byla spojka *ale* synonymicky nahraditelná spojkou *jenže*, zatímco v adverbialní funkci měla význam omezovací (srov. Bělič a kol. 1978: 5). Po-

co se ocitly v kontextu, který je i bez spojovacího výrazu sémanticky upřesněný. Podrobněji viz *Souvětí spisovné češtiny* K. Svobody (1972: 50–57).

18 Viz rozložení v HJP.

19 Tento postoj a uvedené příklady je třeba brát s rezervou, především proto, že u mnoha z nich k přesnější analýze chybí širší kontext.

20 Zde překladatel vynecháním výrazu zdůrazňuje odporovací vztah mezi větami.

važujeme ji za přímý ekvivalent odporovací spojky *ali* v chorvatštině, v níž se jako synonyma uvádí *a (ale)*, *no (však, ale, tedy)*, *a ipak (ale stejně, stejně (ale), však stejně)*, také *samo (jen/jenom)*, (Šarić–Wittschein 2008: 28). Slovníky a příručky se o omezovacím významu dále nezmiňují.²¹ Zde je totiž význam *samo* spíše vzácný a hodně vzdálený od primárního významu.

Z uvedeného lze vyvodit, že překladatelé volili synonymické nahrazení spojkou *ali* nikoli pro její významovou shodu s *akorát*, ale pouze pro shodu funkční.²² Můžeme pak stanovit, že se tím ztrácí významové specifikum schopné obsahového obohacování věty:²³

(12) *Je to pořád stejně hrozné, akorát o dost míň zdvořilé. / To je isto zlo ... ali manje ljubazno.*

ZÁVĚR

Dosavadní analýzou výrazu *akorát* byl určen jeho převládající význam omezovací, který se s významem odporovacím ve spojkové funkci prolíná. Výraz se v nemálo případech pojí s *že*; v tomto případě je význam omezovací, přestože stále platný, poměrně zjemněn. Dalším rysem zkoumaného *akorát* je jeho aktualizací schopnost, jež se také často přenáší do spojkové funkce. V doložených překladech do chorvatštiny pozorujeme většinou odpovídající překladový ekvivalent *samo (jenom)*, ale také hojně frekventované *ali (ale)*, které podle našeho mínění není nejvhodnějším překladovým řešením.

Následně bylo cílem práce blíže vyjasnit spojkovou funkci výrazu *akorát*, především poukázat na jeho významy z předchozích funkcí. Proto jsme se pozastavili nad spojkovým synonymem *akorát že*, abychom poukázali na jejich rozdíly. *Akorát* je tedy primárně příslovce, avšak částicová funkce nejvíce ovlivňuje jeho terciární, spojkovou funkci. Tato funkce časem může nabývat homonymního rázu, a tak se i od významů z dalších funkcí časem výrazněji oddělit.

SEZNAM POUŽITÝCH NÁZVŮ A ZKRATEK

ARF — průměrně redukováná frekvence

FRQ — pořadí podle absolutní frekvence

rank ARF — pořadí podle průměrné redukovévané frekvence

rank FRQ — pořadí podle absolutní frekvence

²¹ Viz blíže Anić (2003: 13) nebo http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=-ff9uWA%3D%3D.

²² Je nutné zmínit příslušnost spojky *ale* k praslovanskému dědictví, což samozřejmě určuje jak podobnosti, tak významovou rozkolísanost, ke které docházelo v průběhu jazykového vývoje.

²³ Zde se však otázkám slohovosti podrobněji nevěnujeme.

SYN2015 — synchronní reprezentativní a referenční korpus psané češtiny

ORAL2013 — korpus mluvené češtiny

InterCorpv10 — paralelní korpus

CITACE Z ČNK

- (1) SYN2015: Respekt, resp1140:30:10:7, 2011
- (2) ORAL2013: 10P013N, 2010
- (3) ORAL2013: 09A169N, 2009
- (4) SYN2015: Ouředník, Příhodná chvíle, chvíle55:1: 202: 77, 2006
- (5) SYN2015: Fendrych, Jako pták na drátě, jakoptak:1:2278:9, 1998
- (6) ORAL2013: 08A116N, 2008
- (7) ORAL2013: 09A075N, 2009
- (8) SYN2015: Soukupová, K moři, souku_kmori:1:1106:2, 2007
- (9) SYN2015: Mayenburg, Turista, mayen_turista:1:154:1, 2008
- (10) InterCorpv10/ Croatian, cs:_SUBTITLES:3136627_10fi:f, 2005
- (11) InterCorpv10/ Croatian, cs:_SUBTITLES:34672_10fi:1, 1982
- (12) InterCorpv10/ Croatian, cs:_SUBTITLES:3773045_10fi:1, 2010

BIBLIOGRAFIE:

- Akademický slovník současné češtiny*. Ústav pro jazyk český. Akademie věd České republiky. [online] [cit. 2018-03-16]. Dostupné z [www: <http://www.ujc.cas.cz/o-ustavu/oddeleni/oddeleni-soucasne-lexikologie-a-lexikografie/akademicky-slovník-soucasne-cestiny.html>](http://www.ujc.cas.cz/o-ustavu/oddeleni/oddeleni-soucasne-lexikologie-a-lexikografie/akademicky-slovník-soucasne-cestiny.html).
- Anić, V. (2003): *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi liber.
- Bauer, J. (1964): Spojky a částice, in: Hošek, R. (ed.), *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A. Řada jazykovědná. 13. A12, Praha: SPN, s. 131–139. [online] [cit. 2018-03-10]. Dostupné z [www: <https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/101276>](https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/101276).
- Bauer, J. (1967): K otázce významů a funkcí spojek, in: Jeřábek, D. (ed.), *Sborník Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A. Řada jazykovědná. 16, A15, s. 27–36. [online] [cit. 2018-03-29]. Dostupné z [www: <https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/101095>](https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/101095).
- Bělič, J. a kol. (1978): *Malý staročeský slovník*. Praha: SPN. [online] [cit. 2018-03-16]. Dostupné z [www: <http://detektory.hantec.cz/download/maly-starocesky-slovník.pdf>](http://detektory.hantec.cz/download/maly-starocesky-slovník.pdf).
- Čechová, M. a kol. (1996): *Čeština: Řeč a jazyk*. Praha: ISV.
- Čermák, F. — Křen, M. (2004): *Frekvenční slovník češtiny*. Praha: NLN.
- Čermák, F. a kol. (2007): *Frekvenční slovník mluvené češtiny*. Praha: Karolinum.
- Čermáková, K. (2012): *Souvěťtí kombinující spojovací prostředky. Popis a analýza na základě korpusových dat*. Disertační práce. Olomouc: Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci. [online] [cit. 2017-04-27]. Dostupné z [www: <http://theses.cz/id/wzkt0d/00178864-136072107.pdf>](http://theses.cz/id/wzkt0d/00178864-136072107.pdf).
- ČNK. Český národní korpus. [online] [cit. 2017-02-15]. Dostupné z [www: <https://www.korpus.cz>](https://www.korpus.cz).
- Dvořáček, P. a kol. (2006): *Nový akademický slovník cizích slov A–Ž*. Praha: Academia.
- Grepl, M. — Karlík, P. (1998): *Skladba češtiny*. Brno: Votobia.
- HJP. Hrvatski jezični portal. [online] [cit. 2018-03-16]. Dostupné z [www: <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dldlXRI%3D>](http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dldlXRI%3D).

- Malinovský, M. (1996): Výraz ovšem a jeho významové modifikace, *Naše řeč* 79. 5, s. 246–251 [online] [cit. 2017-03-25]. Dostupné z [www: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7341>](http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7341)
- Petr, J. a kol. (1986): *Mluvnice češtiny 2: Tvarosloví*. Praha: Academia, s. 200–220.
- Rejzek, J. (2012): *Český etymologický slovník*. Brno: Leda.
- SSČ. *Slovník současné češtiny* (2011). Brno: Lingea.
- SSJČ. Havránek, B. (ed.): *Slovník spisovného jazyka českého*. [online] [cit. 2017-03-10]. Dostupné z [www: <http://ssjc.ujc.cas.cz>](http://ssjc.ujc.cas.cz).
- Svoboda, K. (1972): *Souvěťi spisovné češtiny*. Praha: Univerzita Karlova.
- Šarić, Lj. — Wittschen, W. (2008): *Rječnik sinonima hrvatskoga jezika*. Zagreb: Jesenski i Turk.
- Štěpánková, B. (2013): *K funkci výrazů částicové povahy ve výstavbě textu, zejména k jejich roli v aktuálním členění*. Dizertační práce. Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova. [online] [cit. 2017-03-15]. Dostupné z [www: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/104657/>](https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/104657/)